

UDK 061.23(497.4 Kamnik) "17":78

Radovan Škrjanc

Glasbena šola Ljubljana Vič-Rudnik

Music School Ljubljana Vič-Rudnik

Novo o *Akademskem združenju* *sv. Cecilije* v Kamniku

New data about *Saint Cecilia's Academic* *Society* in Kamnik

Ključne besede: Akademsko združenje sv. Cecilije, Kamnik, akademije, glasbene ustanove

Key words: Saint Cecilia's Academic Society, Kamnik, academics, music institutions

POVZETEK

Namen članka je strnjeno predstaviti vsebino in prepis štirih pred kratkim najdenih dokumentov, ki govorijo o nastanku in delovanju Akademskega združenja sv. Cecilije v Kamniku (Confoederation Accademicæ sub invocatione S. Caeciliae V. et M.). Združenje je nastalo 21. junija 1731. Sredstva za financiranje njegovega delovanja, v višini 700 goldinarjev nemške veljave, je zbralo nekaj zdaj neznanih posameznikov. Omenjeno vsoto so 1. avgusta 1768 za štiri odstotke naložili pri deželi Kranjski, kar je združenju zagotovilo redni dohodek 28 goldinarjev na leto. Delokrog združenja je sprva obsegal izvajanje 12. petih maš na leto, vsak mesec ene, in sicer tako, da so en mesec peli mašo za svoje žive, naslednji mesec pa rekviem za umrle člane. Na rednem letnem shodu kamniških »akademikov« leta 1760 so število teh maš podvojili. Poleg tega je združenje vsako leto opravilo še eno peto mašo in slovesnejše bogoslužje na god svoje zavetnice sv. Cecilije, izvedbo treh maš na preostale tri praznike združenja, ter petje 5. maš na štiri kvaterne dni. Razen »rednega dela« opravil, tj. izvedbe 34. petih maš (H. H. Messen) in enega slovesnejšega bogoslužja (Amt) na leto, je delovanje združenja obsegalo še občasno izvajanje rekviema za umrlega člana in navadne pete maše za novega člana,

SUMMARY

The purpose of the article is to jointly introduce the contents and the writings of four recently discovered documents, which speak of the origin and the activities of Saint Cecilia's Academic Society in Kamnik (Confoederation Accademicæ sub invocatione S. Caeciliae V. et M.). The society was founded the 21 of June 1731. Funds for the financing of its operation, to the amount of 700 German florins, was collected by some unknown individuals. The mentioned amount was given the 1 of August 1768 to the country Kranjska, which the society guaranteed a regular income of 28 florins a year.

The activities of the society firstly consisted of the performance of 12 sung masses a year, every month one, and in the following manner, that one month they sung a mass for the living members, and the following month a requiem for the deceased members. On the yearly regular assembly of the Kamnik »academics« in 1760 they doubled the amount of these masses. On top of this the society every year performed another sung mass and a solemn mass on the feast of their patroness Saint Cecilia, the performance of three masses on the three remaining feasts of the society, and the singing of 5 masses on four Ember days. Except for »regular duties«, the performance of 34 sung

ter izvajanje štirih pri združenju ustanovljenih maš (P. Zupana, P. Čuberla, M. Mikuliča in N. Premka). Združenje je bilo razpuščeno leta 1784, skladno z odlokom Jožefa II. in formalnim statusom združenja kot cerkvene bratovščine. Vendar pa je na podlagi tu predstavljenih dokumentov kakor tudi vsebine kamniške matrikule iz leta 1749, ki člane združenja naslavlja z »akademiki«, samo združenje pa imenuje »akademija«, vseeno mogoče domnevati, da to združenje ni bilo povsem običajna, cehom blizka stanovska bratovščina krajevnih glasbenikov s sedežem v tamkajšnji župnijski cerkvi, temveč bolj izbrana družba glasbi naklonjenih kamniških meščanov, ki je svoje vzore iskala tudi v sočasnih akademskih glasbenih ustanovah, kakršna je na primer bila trideset let mlajša Academia Philharmonicorum v Ljubljani.

masses (H. H. Messen) and one solemn (Amt) a year, the society also periodically executed the requiem for a deceased member and the regular sung masses for new members, and the performing of four established masses (P. Zupan, P. Čuberl, M. Mikuliča and N. Premka).

The society was dissolved in 1784, in accordance with the decree of Joseph II. and the formal status of society as church brotherhood. However on the basis of the presented documents and also the contents of the Kamnik register of 1749, which address the members of the society as »academics«, and the society itself is called »academy«, nevertheless it is possible to presume, that this society was not some habitual guild of brotherhood of regional musicians with their seat in a parish church, but moreover a select group of musical inclined Kamnik citizens, which also looked for its personal model in contemporary academic musical institutions, for example the 30 year younger Academia Philharmonicorum in Ljubljana..

Obdobje 18. stoletja je glasbeno življenje na Slovenskem obogatilo z dvema pomembnima ustanovama, z leta 1701 ustanovljeno *Akademijo filharmonikov* in leta 1794 osnovano *Filharmonično družbo* v Ljubljani. Delovanje in pomen obeh za razvoj domače glasbene (re)produkcije sta že bila izčrpno raziskana in osvetljena v več sestavkih, manj pozornosti pa je do zdaj bilo namenjene še enemu podobnemu združenju tega časa, katerega delovanje resda ni bilo del kulturnega udejstvovanja nekdanje kranjske in sedanje slovenske prestolnice, vendar je – kot pričajo nedavno odkriti viri – dalj časa pomembno dopolnjevalo delo v še enem umetnostnem žarišču na Kranjskem, v Kamniku, takrat le nekaj več kot za polovico manjšem mestu od Ljubljane.¹

Nastanek in delovanje *Akadskega združenja sv. Cecilije* v Kamniku (*Confoederation Accademicæ sub invocatione S. Caeciliae V. et M.*) sta dolgo veljala za neposredni izraz ustvarjalnih in poustvarjalnih prizadevanj najvidnejšega skladatelja druge polovice 18. stoletja na Slovenskem, Jakoba Franciška Zupana.² Vendar pa je prav v času³ in v okviru nedavne raziskave Zupanovega življenja⁴ na dan prišlo več do takrat

¹ Prim. V. Valenčič, *Prebivalstvo kamniškega področja skozi tri stoletja*, Kamniški zbornik, zv. IV/1958, 53; isti, *Iz kamniškega gospodarstva v XVIII. stoletju*, Kamniški zbornik, zv. VI/1960, 5–34; *Tabellarischer Ausweis, des dechants Stein gemäss des Ordinariat Auftrags von 14. Julij 1803*, v: ŠAL/Ž, f. 111.

² Prim.: Ljudevit Stiasny, *Kamnik, Zemljepisno-zgodovinski oris*, Ljubljana 1894, str. 164; Dragotin Cvetko, *Slovenska glasba v evropskem prostoru*, Slovenska matica, 1991, str. 182.

³ Gre za razlago vsebine zapisa pod podobico sv. Marjete in sv. Cecilije, izdelane po predlogi Metzingerjeve slike za oltar združenja sv. Cecilije v Kamniku, in najdbo besedila o tem združenju v kamniški župnijski matrikuli iz leta 1749. Prim.: Metoda Kemperl, *Akadska bratovščina sv. Cecilije v župnijski cerkvi v Kamniku*, Kronika, 1998 I–2, str. 34–40.

⁴ Opravljene kot del širše raziskave skladateljskega dela Jakoba Franciška Zupana. Prim.: Radovan Škrjanc, *Vprašanje sloga v skladbah Jakoba Franciška Zupna*, magistrsko delo, Ljubljana 1999, str. 8–10.

neznanih dokumentov, ki nedvoumno nasprotujejo takšnemu prepričanju in hkrati občutno širijo dosedanje vedenje o tej glasbeni ustanovi, na drugi strani pa kažejo pot nadaljnjemu raziskovanju le-te.⁵

Namen prispevka je strnjeno povzeti vsebino in podati točen prepis⁶ vseh štirih zadnje omenjenih dokumentov. Ti so:

1. *Supplementum / Über die betref der Stadtpfarr-Kirche Unserer lieben Frauen Verkündigung zu Stein, zur selben gehörigen Filialen, und daselbst befindlichen Bruderschaft, und Messen Stiftungen verfasste Tabelar Fahsion*, datiran z 18. oktobrom 1769 in hranjen v NŠAL: Kamnik, Razni spisi, f. 16/b (1759–1852),
2. dopis kamniškega župnika škofijskemu Ordinariatu v Ljubljano z dne 5. julija 1805, hranjen v NŠAL: ŠAL/Ž, Kamnik, f. 111,
3. k zadnjemu dopisu priložen *Extractus / Notanda de Confaederatione Caecilia-na*, in
4. odgovor Ordinariata na omenjeni dopis z dne 17. julija 1805, hranjen v NŠAL: ŠAL/Ž, Kamnik, F. 111.

Kamniško *Akademsko združenje sv. Cecilije* je nastalo 21. junija leta 1731. Njegov osnovni kapital 700 goldinarjev nemške veljave je postopno zbralo nekaj – v omenjenih dokumentih neimenovanih – posameznikov. 1. avgusta 1768 so ta kapital za štiri odstotke naložili pri deželi Kranjski (pod registraturnimi številkami 521, 522 in 523), kar je združenju zagotovilo redno prejemanje dohodka 28. goldinarjev na leto. Obresti so se mogle dvigovati vsak semester, 1. avgusta in 1. februarja.

Obseg in vrsto opravil, ki so jih bili kamniški »*akademiki*« obvezni opravljati v župnijski cerkvi na Šutni in financirati deloma iz prej omenjenih obresti, deloma pa iz »*milodarov*« novih članov (»*eingehenden Allmosen*«), opisujeta dokument iz leta 1769 in zapis v kamniški župnijski matrikuli iz leta 1749.⁷ Enkrat na mesec (»*na primeren dan*«) so pred oltarjem sv. Cecilije izvedli peto mašo, in sicer tako, da so en mesec peli mašo tekočega dne za žive, drugi mesec pa navadno spominsko mašo (»*de requiem*«) za pokojne člane. Maša za mrtve člane je bila privilegirana in se je vedno opravljala na ponedeljek, ne glede na to, če je na ta dan padel praznik »*duplex chori*«, po njej pa so zapeli še psalm *De profundis*. Na shodu »*akademikov*« leta 1760, ki se je kakor vsako leto odvijal drugo nedeljo po Gospodovem razglasenju, so število maš podvojili, tako da so odslej vsak mesec izvedli po eno peto mašo za žive in eno za mrtve člane, skupno torej 24 na leto. Na dan letnega kongresa »*akademije*«, ko so njeni člani mogli prejeti odpustke in se kot na enega izmed štirih kvaternih dni, ki jih je praznovalo združenje z izvedbami 5. maš, izjemoma ni pelo v »*kranjščini*«, se je jutraj po evangeliju in pridigi ob deveti uri molilo očenaš in zdravamarijo za vse »*akademske člane*«. Razen na dan letnega shoda so

⁵ Del gradiva, ki bi ga v ta namen še bilo potrebno raziskati je: NŠAL, Kamnik, Večne maše 1717–1736; NŠAL, Kamnik, *Repertorium Missarum* 1770, f. 3; NŠAL, Kamnik, Ustanovne maše 1743–1768; NŠAL, Kamnik, Matrikuli 1742 in 1805; NŠAL, Kamnik, Seznam cerkvenega kapitala in obresti 1780; NŠAL, Kamnik, Seznam cerkvenega kapitala 1785; NŠAL, Kamnik, Verski fond 1809; NŠAL, Kamnik, Škofijske odredbe 1782–1823; NŠAL, Kamnik, Beležnica Maksimilijana Leopolda Raspa (predvsem knjigo *Miscellaneum* in dve knjigi *Memorialia*).

⁶ Za pomoč pri prepisu in prevodu latinskega dela besedil se iskreno zahvaljujem dr. Ani Lavrič.

⁷ NŠAL, ŽA Matrikula Kamnik, 1749. Prim.: M. Kemperl, *Akademska bratovščina...*, str. 39.

kamniški »*akademiki*« svečano praznovali še trikrat; aprila, kadar je god sv. Jurija padel na tretjo nedeljo po veliki noči in se je opravilo združenja opravljalo neposredno pred jutranjo mašo in so njegovi člani, če so se spovedali, prejeli sv. Rešnje telo in molili po običaju, prejeli odpustek; 22. novembra – na praznik zavetnice glasbenikov sv. Cecilije – z jutranjo mašo z evangelijem, h kateri je vabil veliki zvon, in s peto mašo z Glorio in Credom ob deveti uri, ta dan brez pridige, oziroma s prav posebno slovesnim bogoslužjem (»*Amt*«), h kateremu so bili posebej vabljeni vsi člani združenja; ter z bogoslužjem na nedeljo bližjo godu sv. Cecilije, bodisi pred ali za njim, ko je bil naslovni praznik združenja in so njegovi člani »*pod običajnimi pogoji*« prejeli popolni odpustek. Poleg slovesnejšega bogoslužja (»*Amt*«) je združenje kakor v času praznovanja kvater skupno opravilo še 5 petih maš.

Razen opisanega »rednega dela« opravil, tj. izvedbe 34. petih maš (»H. H. Messen«) in enega slovesnejšega bogoslužja (»*Amt*«) na leto, ter obhajanja devetdnevnice med prvo in drugo nedeljo v novembru, ko je bil oltar sv. Cecilije vsak dan privilegiran za pokojne člane združenja in je bila objavljena rožnovenska pobožnost, je delokrog kamniških »*akademikov sv. Cecilije*« obsegal še dvoje: občasno opravljanje maše »*de requiem*« za umrlega člana, ki jo je vodja združenja (»*Director*«) moral posebej najaviti, in navadne pete maše ob sprejemu novega člana, zadnjo na stroške le-tega, ter opravljanje – skupaj s starejšim kaplanom, pri oltarju sv. Cecilije – štirih pri »*cecilijanskem fondu*« ustanovljenih maš (Primoža Zupana s kapitalom 20 gld. n. v., Primoža Čuberla s 34 gld. n. v., Matija Mikuliča s 30 gld. n. v., in N. Premka s 13 gld. n. v.), za kar je moral mestni vikar starejšemu kaplanu v Kamniku na god zavetnice združenja izplačati 1 gld. 20 kr. nemške vrednosti. Fond in dolžnosti povezane z omenjenimi mašami so bili zabeleženi v kamniški knjigi večnih maš (na str. 80), v mašnem koledarju starejšega kaplana (na str. 13), v starem seznamu prihodkov starejšega kaplana, ki ga je sestavil Simon Reich, v neki deklaraciji, ki je bila podlaga zgoraj omenjenemu *Extractu* in v spominski knjigi združenja (»*Albo Ceciliano*«), ki danes žal ni več ohranjena.

Združenje je bilo zatrto 18. junija leta 1784, skladno z odlokom Jožefa II., skupaj z drugimi cerkvenimi bratovščinami pri nas. Odvzeto mu je bilo »*začasno potrdilo*«, najbrž tisto, s katerim je papež Klemen XII. leta 1731 potrdil njegovo ustanovitev.⁸ Obresti premoženja, ki je po ukinitvi prešlo v verski sklad,⁹ so se mogle zadnjič dvigniti 1. februarja leta 1784, obredi in maše združenja pa so se lahko opravljali še vse do 22. novembra istega leta in so bili deloma izplačani iz cecilijanske blagajne, deloma iz blagajne matične cerkve, kar naj bi bilo zabeleženo na nekem dokumentu, ki ga je svoj čas hranila kamniška kaplanija. Tedaj je v dobro tamkajšnje matične cerkve – dedinje leto zatem umrlega barona Apfaltererja in kamniškega župnika od leta 1755 – prešel tudi dolg 147 gld., ki ga je pri cecilijanski blagajni imel kamniški meščan F. Kastelic, po domače Šter, in ga je v pričo »*ukinitvene komisije*« nase prevzel omenjeni baron Apfalterer, z obrazložitvijo, da mu je bilo združenje dolžno. Zadolžnico zanj, kakor tudi zadolžnico za

⁸ Prim.: M. Kemperl, *Akademiska bratovščina...*, str. 36.

⁹ Prim.: *Rechnung über die Haupt und Stadt Pfarrkirche U. L. f. zu Stain an der Schütt von 1. Jenner biss letzten Decembr 1785* (v: NŠAL, Kamnik, Cerkevni računi, f. 2), v katerem je v rubriki prihodkov najbrž kasneje dodani pripis: *mit Einbegrif. des zur Religious Kassa mit 700 fl. sub No 521, 522 und 523 abgegebenen S. Caecilia Confederations Kapitals ...* [/], v rubriki *Auf verschidene Ausgaben* pa pripis (z isto pisavo in črnilom): *Messe zur Religious kasse S. Caecilia Confederations kapital übergeben ... 700 fl.*

drugih 147. gld., ki so pripadali podružnici sv. Primoža in Felicijana, je v času nastanka *Extracta* prav tako hranila kaplanija.

Na koncu se velja ozreti še na vprašanje statusa in namena kamniškega združenja sv. Cecilije, s katerima so bili povezani tako način delovanja kakor tudi mesto in pomen združenja v tedanji družbi. Po eni strani bi bilo bržkone pretirano, če bi združenje povsem enačili s tedanjimi »pravimi« akademijami po Evropi, idejnimi žarišči »*kozmpolitizma in univverzalizma, humanizma, racionalizma in razsvetljenstva*«, ¹⁰ še zlasti s temi, ki so nastale po vzoru italijanskih baročnih akademij 17. stoletja, »*resničnega izraza najvišje družbene plasti, plemstva*,« in vzpodbujevalk »*tistega žlahtnega amaterizema, ki naj bi se najbolj prilegal tej družbeni plasti in ki je sodil k njenim občevalnim normam*«. ¹¹ Torej s takšnimi posvetnimi ustanovami »*novega baročnega duha*«, kakršna je na primer bila tudi ljubljanska *Academia Philharmonicorum* kot samostojna, neodvisna in izrazito plemiška glasbena institucija, osnovana z namenom, da se njeni člani »*ne le kdaj pa kdaj z ubranim igranjem dostojno razvedrijo, ampak s častnim igranjem pobožno v spomin pokličejo tisto nebeško, ki bo večno trajalo*«. ¹² Kajti ne glede na to, da so člani kamniškega združenja v matrikuli iz leta 1749 večkrat naslovljeni z akademiki (»*Sodali-bus Accademicis*«), samo združenje pa imenovano akademija (»*Accademiae Sanctae Caeciliae V. et M.*«), in tudi ne glede na to, da opis njegovega udejstvovanja v marsičem precej spominja na delokrog ljubljanske Akademije filharmonikov, specifičan v tiskanih *Leges Academiae Phil-Harmonicorum Labaci* iz leta 1701, je to združbo glasbi naklonjenih Kamničanov, kot kaže, vseeno bolj primerno opredeliti za eno izmed takrat številnih cerkvenih bratovščin pri nas, z večino zanje značilnih atributov, kot so: ustanovitev združenja pri krajevni župnijski cerkvi, sedež in opravljanje opravil združenja pri oltarju njegove zavetnice v tej cerkvi, pravica članov do odpustkov iz Rima, potrditev ustanovitve in delokroga združenja s strani cerkvenega vodstva, skrb za skupno molitev in bogoslužje tako za žive kakor tudi za vse mrtve ude in dostojen krščanski pokop umrlih članov, ter praznovanje bratovskih praznikov in kvater s slovesnim bogoslužjem. ¹³ Zato se kamniško Ceciljino združenje ali »*Cäcilianische Bruderschaft*«, kakor ga v resnici imenujeta dva zgoraj navedena dokumenta (2. in 4.), tudi ni moglo izogniti ukrepom, ki so sledili iz že omenjenega odloka Jožefa II. leta 1784 o razpustitvi cerkvenih bratovščin in pripojitvi njihovega kapitala verskemu ali šolskemu skladu.

Vendar pa je hkrati ne samo v matrikuli iz leta 1749, ki – kot rečeno – tej »*bratovščini*« in njenim udom pridaja »višjezveneč« predikat akademskosti, temveč tudi v preostalih dveh ohranjenih dokumentih, ki opisujeta delovanje združenja (1. in 3.), dovolj razločno zaznati željo po preseganju običajnega, cehom bliskega statusa cerkvenih bratovščin, ¹⁴

¹⁰ Prim.: D. Cvetko, *Slovenska glasba...*, str. 145

¹¹ Prim.: Janez Höfler, *Tokovi glasbene kulture na Slovenskem*, Mladinska knjiga, Ljubljana 1970, str. 67.

¹² Prim.: D. Cvetko, *Slovenska glasba...*, str. 148–149.

¹³ Prim.: Jože Mlinarič, *Cerkev na Slovenskem v srednjem veku*, v: *Zgodovina Cerkve na Slovenskem*, Mohorjeva družba, Celje 1991, str. 86–89.

¹⁴ Ibid., str. 88. Pri tem velja navesti opis desetih oltarjev s pripadajočimi bratovščinami stare župnijske cerkve v Kamniku, kot ga je po Valvasorju povzela M. Kemperl: »Z oltarjem Marijinega obiskovanja je bila združena bratovščina sv. rožnega venca, ustanovljena 1672 od mestnega starešinstva, oltar sv. Andreja in Miklavža je vzdrževala krojaška bratovščina, pri oltarju sv. Trojice je bil Pečaharjev beneficij, tesarski ceh je imel oltar Marijinega darovanja, čevljarska bratovščina oltar sv. Duha, pri oltarju sv. Janeza Krstnika je bil dober beneficij, pri oltarju sv. Marjete, ki je bila zavetnica mesta Kamnik, se je vsaki dve leti sestal mestni svet in izbral novega sodnika, osmi oltar je bil posvečen sv. Lenartu, Florjanu, Štefanu in Antonu opatu, pri oltarju sv. Ane je imel bratovščino pekovski, pri oltarju sv. Križa pa trgovski ceh.« (*Akadska bratovščina...*, str. 38)

ki je v danih razmerah združenju verjetno vsaj olajšal njegov formalni obstoj. Še posebno v spisu *Supplementum* iz leta 1769, ki na eni strani stilno jasno razločuje med to (*Confaederation sub Invocatione S. Caeciliae V. et M.*) in preostalima, v isti točki omenjenima kamniškima bratovščinama (*Bruderschaft S.S. Rosarii* in *Bruderschaft des H. Rosenkranzes*), ter na drugi strani vsebuje stavek, ki Ceciljino združenje povsem loči od v nadaljevanju naštetih štiriindvajsetih mašnih beneficijev kamniške župnijske cerke, s poudarkom »svobodne volje« združenja pri opravljanju svojih obvez: *»Weilen aber all vorstehende Messen [skupno 34] mit dem Amt nichts als gestiftet, sondern als von der Confaederation freywillig bedungen, und verrichtet worden, so kann man weder die Confaederation für eine Stiftung, weniger die sogestaltige Messe in die dißfälliger Tabelle Rubrique [24. beneficijev] gehörig zu seyn, ansehen«*. Zato tudi vsi ohranjeni letni finančni izkazi kamniške župnijske cerkve, hranjeni v NŠAL za leta 1744, 1762/63, 1768/69 in 1783, v nasprotju z omenjeno Bratovščino sv. rožnega venca in mašnimi ustanovami pri tej cerkvi, ne omenjajo združenja sv. Cecilije. Obenem pa je na vprašanje, ki zadeva socialno in poklicno strukturo njegovih članov in ki lahko prispeva k današnjemu poznavanju izvirnega poslanstva združenja, vsakakor težko odgovoriti s hipotezo, da je tudi v primeru te kamniške »bratovščine« – tako kot na primer pri *Bratovščini sv. Duha*, združbi tamkajšnjih usnarjev in čevljarjev – šlo zgolj za neko običajno stanovsko združenje (glasbenikov, ki jih glede na znane vire v Kamniku vsaj okoli leta 1718 v resnici ni primanjkovalo¹⁵), namenjeno predvsem religioznemu poklanjanju k zavetniku poklicne dejavnosti svojih bratov in socialno-karitativni skrbi zanje. Kajti ni povsem jasno, zakaj bi drugače omenjeni *Extractus* posebej navajal plačilo »glasbenikom in drugim« za opravljanje štirih pri združenju ustanovljenih maš (*»iz letnih obresti združenja in milodarov novih udov«*), kakor da ti ne bi bili njegovi člani. Morda je bila kamniška »bratovščina sv. Cecilije« v tem pogledu podobna ljubljanski predhodnici Akademije operozov (1693), *Bratovščini sv. Dizma*, »versko obarvani združbi [...] kranjskih odličnikov – plemičev in izobražencev različnih poklicev«, ki so svoje združenje ustanovili za pospeševanje splošne kulture in umetnosti v Ljubljani in ga prav tako raje imenovali *»Academia«* ali *»Confoederation«*. Njegova ohranjena *Leges Academiae Unitorum* iz leta 1688 v 8. točki vsebujejo določilo, ki pravi, da *»v družbo ne more biti sprejet nihče, ki ni plemenitega stanu ali ki ni graduiral oziroma ni v kaki ugledni službi«*, v 9. točki pa za vsakega novega člana naročajo, *»da se mora lastnoročno vpisati v spominsko knjigo in dati narisati vanjo svoj grb in simbol«*.¹⁶ Zato, da se v njej »predstavi krepotno življenje vseh članov, njihove simbole in grbe, in to z namenom, da bi svoje naslednike spodbudila k posnemanju vsakovrstnih visokih kreposti in da bi se jih po tem, ko bodo po smrti odtegnjeni pogledu, spominjali in o njih premišljevali [kajti] človek se mora brez prestanka truditi predussem za slaven spomin, saj tisti, ki zaničuje dober glas,

¹⁵ Gre namreč za prihod večih glasbenikov iz Kamnika v Ljubljano tega leta, ki je bil posledica sodelovanja med takratnim kamniškim župnikom Maksimiljanom L. Raspom in generalnim vikarjem v ljubljanski stolnici Jakobom Schillingom. Prim.: J. Höfler, *Tokovi...*, str. 66 in 105.

¹⁶ Prim. *Pravila Akademije združenih / Leges Academiae Unitorum* v spremni študiji faksimile izdaje *Theatrum Memoriae Nobilis ac Alame Societatis Unitorum [...]* Laybach 1688 ali t.i. Dizmove kronike, ki je izšla v Ljubljani leta 2001; tudi: Emilijan Cevc, *Baročna kultura v Ljubljani*, v: *Dokumenti na Slovenskem*, ur. Kazimir Repoša, Cankarjeva založba, Ljubljana 1994, str. 171–175.

zaničuje krepost [...] Tudi je krepost edini način, da se živi še po smrti in se dá naslednikom vedeti, kako je kdo prepotoval ta svet. Tisti pa, ki živijo kar tja v en dan, se ukvarjajo le s svojimi minljivimi posli in se utapljajo v njih, se še za življenja štejejo za mrtve, in ko umro, umre z njimi vse».¹⁷

Na vprašanje torej: koliko je bilo tudi obravnavano Ceciljino združenje v Kamniku predvsem izbrana združba tamkajšnjega plemstva¹⁸ in drugih mestnih odličnikov, ki je svojo ljubiteljsko naklonjenost do glasbe kakor tudi ekskluziven družbeni položaj reproducirala s članstvom v – danes bi dejali kulturni, takrat pa – akademski ustanovi, kot javni potrditvi in reprezentanci svoje izbrane omike ter pripadajoče zavzetosti za duhovni napredek lokalne skupnosti, morda pod vodstvom barona Maksimilijana Raspa, kamniškega župnika in »neutrudljivega« člana ljubljanske Akademije operozov; in koliko je bilo to združenje sad bolj praktične potrebe krajevnih glasbenikov po večji stanovski organiziranosti in je naziv akademija nosilo predvsem zaradi tedanje prakse, da se tako imenujejo tudi cerkvene, vendar s strani Cerkve nenaročene, temveč po lastni iniciativi opravljene glasbene prireditve; ter nenazadnje, koliko je bilo združenje svojevrstna zmes obojega, podobno kot istoimenska bratovščina iz Evreuxu,¹⁹ tudi na ravni posameznih oseb, kolikor je med njegove člane na primer sodil Valentin Götzl, poklicni župnijski glasbenik ter dvakratni župan in potomec ene od takrat najpremožnejših družin v Kamniku²⁰ – bi bilo zagotovo dosti lažje odgovoriti, ko bi v rokah še imeli neohranjeno spominsko knjigo združenja, v kateri so razen popisa članov svoje mesto bržkone našli tudi zapisi o pomembnejših prireditvah, ki jih je združenje organiziralo, morda tudi v obliki »akademij« s posvetno glasbo, o čemer pa gradivo za zdaj še vztrajno molči. Vseeno pa je mogoče vsaj domnevati, da je Ceciljino združenje v primerjavi z drugimi bratovščinami pri župnijski cerkvi v Kamniku zavzemalo posebno mesto, saj mu je ob ustanovitvi denimo pripadel kar oltar glavne zavetnice tega kraja, sv. Marjete, ki ga je vzdrževalo mesto in pri katerem naj bi novo sopatronstvo sv. Cecilije že čez dvajset let celo prevladalo.²¹

¹⁷ Prim. Predgovor Sprevidenega, tajnika Držbe, naklonjenemu bralcu / Vorred deß Vorsichtigen alß Secretari dieser Gesellschaft an den Geneigten Leserv in spremni študiji faksimile izdaje *Theatrum Mamoriae* ...

¹⁸ Tedaj sicer že maloštevilnega, saj rektifikacijski spis iz leta 1749 v tem mestu omenja le tri plemiče. Prim.: V. Valenčič, *Iz kamniškega gospodarstva*..., str. 24–25.

¹⁹ Ustanovljena že leta 1570 in delujoča do leta 1790. Njeni člani so bili tako pevci in glasbeniki kot tudi tamkajšnji mestni odličniki. Prim.: M. Kemperl, *Akademška bratovščina*..., str. 36.

²⁰ Sodeč po obsegu Götzlove posesti nepremičnin zavedenih v kamniških zemljiških knjigah (*Grundbuch der landesfürstlichen Stadt Stein. Grundbuchsamt über die sogenannten Bürger Realitäten; Grundbuchs-Hauptbuchs der Gült Stadt Dominium Stein* Tom. I. Lit. A. von Urb. N. 1 bis incl. Urb. No 112–Folio 1–344; *Grundbuch* Tom. I. Lit. B. Stadt Dominium Stein Folio 1–330), danes v DAS. Prim. tudi: NŠAL, Kamnik, Mrliške knjige, 1766–1778.

²¹ Sodeč po opisu glavnega in šestih stranskih oltarjev v kamniški župnijski cerkvi, ki je nastal ob vizitaciji goriškega nadškofa Karla Mihaela Attemsa te cerkve leta 1752 in v katerem se sopatronstvo sv. Marjete pri oltarju sv. Cecilije ne omenja več. Prim.: M. Kemperl, *Akademška bratovščina*..., str. 37–39.

Über die betref der Stadtpfarr-Kirche Unserer lieben Frauen Verkündigung zu Stein, zur selben gehörigen Filialen, und daselbst befindlichen Bruderschaft, und Messen Stiftungen verfaßte Tabelar Fahsion.

Pfarr Kirche.

No.1.

1.te Rubrique.

Pfarr Kirche U. L. Frauen Verkündigung und darin befindliche Bruderschaft S. S. Rosarii, welche zur görzerischen Erz- Dioceses in Spiritualibus gehörig, in obern Viertl Crains, in Creuzerischen Landgericht, und Stadt Steinerischen Burgfried gelegen ist.

2.te Rubrique.

Anlangend die Pfarr kirche wann ? auch von wemm solche gestiftet worden? kann wegen länge der Zeit, und Mangel dißfälliger Urkunden keine Auskunft gegeben werden [...]

Es befindet sich weiter in obiger Pfarr Kirch eine sub dato 22-9bris 1672. eingeführte Bruderschaft des H. Rosenkranzes, weillen aber selbe weder von jemanden dotiret, noch eine eigene Cassa besizet, sondern derselben Allmosen lediglich in die Pfarr-Kirch-Cassa jederzeit geleet, und auch von dort aus die Ausgaaben Gemeinschaftlich mit der Kirch bestritten werden, als kann sothanne Bruderschaft auch nicht als gestiftet fassioniret werden.

Weiter ist den 21-Junii 1731. durch einige Individua eine Confaederation sub Invocatione S. Caeciliae V. et M. aufgerichtet von selber ein Capital pr 700 fl tw, welches bey Einer Löbl. Landschaft in Crain laut Anticipacions Schein dd.o -1-Aug. 1768. sub N.ris 521, 522, 523 angeleget worden ist, nach, und nach zusamm[en] getragen worden, ans dessen fallenden Interesse, und eingehenden Allmosen für die Lebend- Monathl. 1. somit Jährl. 12. für die abgestorbene mit-Confaederirte Monathl. 1. somit Jahr[ich]es ebenfalls 12. an den Jährl. Confaederations Tügen 5. in den Quatembers Zeiten gleichfalls 5. Messen, und am S. Caeciliafest ein Amt zusammen aber 34 H. H. Messen, und ein Amt, dann für jed von Zeit zu Zeit absterbend- einverleibtes Mitglied ein H. Mess gelesen, und derselben Stipendium bestritten wird. Weillen aber all vorstehende Messen mit dem Amt nicht als gestiftet, sondern als von der Confaederation freywillig bedungen, und verrichtet worden, so kann man weder die Confaederation für eine Stiftung, weniger die sogestaltige Messe [n] in die dißfällige Tabelle Rubrique gehörig zu seyn, ansehen.

Um aber auf die Geistliche bey oftgedachter Pfarr Kirche befindliche Meß- und Anniversarien Stiftungen zu kommen, so existiren deren daselbst nachstehende, welche mit dem dazu gewiedmeten Capital, Anzahl deren Messen, und Anniversarien, samt dem für Verriichtung derenselben abreichenden Stipendio folgendermassen ausgewiesen werden als:

		Capital fl	Mess	Anniv
1/2.	<i>Hat Herr Johann Carl Barbo Graf von Wagenstein laut Stift Briefs dd.-6-Xber 1754. mit in den 3. Faschings Tügen das 40. Stündige gebett gestiftet.</i>	2200	108	—
1.	<i>Hat Herr Johann Perez Priester laut eigelegten Stift-Briefs dd-14-Martii 1707. und dessen Nachtrag dd.-1-7bris 1708. ein Beneficium Simplex B. V. M. Praesentatae von einer Montahl.- und Wochentl.-Messen, samt einer Vesper in Vigilia, und einem Amt in Festo Patrocinii, dann einem Anniversario mit 2. Messen, und Officio defunctorum gestiftet.....</i>	2500	116	1
2.	<i>Hat Herr Lucas Vodnik Priester laut eigelegten Stift Briefs dd.-18-8bris 1728. ein Fruhe-Meß Beneficium gestiftet mit</i>	2600	104	1
3. C	<i>Hat Thomas Komatar, dessen Ehewürthin Gertraud und deren Sohn Thomas Komatar laut beyliegenden Stift Briefs C. dd.-12-Martii 1740..... Messen angeordnet.</i>		12	—
4. D	<i>Stiftet Johann Bap[tis]ta Meriassez laut beygehenden Instrumenti D. dd.-1-May 1740. mit.....</i>	200	17	—
5.	<i>Hat Herr MarqHeinrich von Scarlichi zu obg. Vodnikischen Fruhe Meß Beneficio laut Stift-Brief dd.-17-Merz 1762</i>	1300	65	—
6.	<i>Stiftet Herr Sebastian Terbuchan Priester mit</i>	36	1	1

7.	<i>Hat die Freyhl. von Gallenfelsische Familie nicht wissend durch wen ? mit</i>	63	6	—
8.	<i>Georg Paulitsch hat laut in approbatione stehenden Stift Briefs mit</i>	38	3	—
9.	<i>Nicht minder Georg Premig mit</i>	13	1	—
10.	<i>N. Floriantschitsch mit</i>	35	2	—
11.	<i>Margareth Türkin mit</i>	125	12	1
12.	<i>Lucas Jerouscheck mit</i>	88	12	—
13.	<i>Bartholomeus Faidiga mit</i>	100	8	—
14.	<i>Helena Voltschinin mit</i>	100	10	—
15.	<i>Herr Peter Groschl mit</i>	113	9	—
16.	<i>Maria Puchlinin mit</i>	50	4	—
17.	<i>Agnes Sfettitschin mit</i>	38	3	—
18.	<i>Helena Meriassizin mit</i>	75	9	—
19.	<i>Johann Raffer mit</i>	50	5	—
20.	<i>Catharina Moschitschin mit</i>	36	5	—
21.	<i>Georg Kisco, oder Skraber mit</i>	100	5	—
22.	<i>Frau Charlotta Freyin von Apfaltern mit</i>	50	5	—
23.	<i>Herr Joseph Freyhl. v. Jameschitsch mit 1. Stückl Grunds</i>		1	—
<i>Summa</i>		9910	407	4

Nb. der Stift Brief über die in obigen No. 6. bis inclusive 23. begriefene Meß Stiftungen, ist in Approbatione begriefen.

[...]

Hochwürl. Fürsterzbisch. Ordinariat,

In dem Messenstiftungsbuch der Pfarr Stein sind pag. 80 drey Messen folgendermassen eingeschrieben:

Missae Fundatae tres ad aram S. Caeciliae V. M.

Pro Primo Suppan in festo vel infra octavam Ss. Primi et Feliciani missa privata una.

Pro Primo Tschuberle in festo aut infra octavam Ss. Primi et Feliciani missa priv. 1.

Pro dfto Mathia Mikulitsch et ejus Consanguineis die lunae circa festum S. Mathiae pariter privata missa 1.

Da nun der Fond dieser Massenstiftung mit dem Cäciliansichen Bruderschafts fond laut der zur Einsicht hier beygebogenen Auszugs aus einem Catalogus Missarum peragendarum – nec non Foundationem, Capitalium etc. in Verbindung stand, und sowohl der gedachte Cäcilianische Fond, als auch die Franz Rasellizische vulgo Sterische Schuld, auf die gedachter Messenfond soll übertragen worden seyn, im Jahr 1784. eingezogen wurden, auch keine Hofnung einen dieser 2. Fonde zur Pfarrkirche zurück zu erhalten; weder gewiss ist, daß bemeldte Messen aus der Kirchen Cassa müsten forthie bezahlt werden:

Als glaubte Unterzeichneter bey dem Hochwürl. Ordinariat den Antrag machen zu müssen, daß besgte 3. Messen /: da die 4te nemlich für N. Premek gestieftete, und im neulichen Auszuge, erwehnte Messe bereits gedeckt, und bestätigt ist ./ für die Zukunft aufgehoben wurden.

Worüber er sich gehorsamst die Erledigung ausbittet.

Pfarrhof Stein den 8te July 1805

Gaspar Branca

Pfarrer und dechant.

Extractus

pag. 40. et. 41.

Notanda de Confaederatione Caeciliana

Capitale hujus confaederationis sunt 700. fl. a 4. pro cento locati in domo provinciae Carn. ddo Laibach 1.ten Aug. 1768. Domest. sub N.ris 521. 522. 523.

Census annuus /: omni semestri tamen, et quidem ad 1.mam Aug. et 1.mam febr. levandus /: sunt 28. fl.

Onera hujus Confaederationis sunt 1.mo 4. missae fundatae a 30. X. T.W. a Vicario Civitatis quotannis persolvendae, ut infra. #

2.do Erant, stante adhuc confaederatione, solvenda circa 50. cantata, pacta, aut saltem consuetudine plurium annorum introducta, insuper musicis, et aliis partim ex censu annuo confaederatorum, partim ex eleemosyna neo inscriptorum satisfaciendum.

Confaederatio haec sublata est 18.va Junii 1784 adempti etiam 3. Interimsschein; census supra nominati Capitalis 700. fl. ultimo levare poterat sub 1.ma febr. 1784. functiones et missae usque ad 22.dam Nov. 1784 peragebantur, et solutae sunt partim ex cassa Caeciliana, partim ex cassa Matricis, et specialiter idipsum notatum in schedula in capellania existente. NB Franciscus Kasteliz civis in Civitate Stein vulgo Ster, est cassa Caeciliana debitor quoad 147. fl. T.W. Istud debitum dftus [defunctus] Baro Apfalterer in sublationis commissione coram Commissario in suam personam suscepit dicens sibi esse confaederationem debitoricem, adeoque hoc debitum modo est in bonum Matricis qua haeredis dfti Dni Plebani. Schuldschein tum quoad praedictos 147. fl. quam etiam alios pariter 147. fl. sed filiali S. Primi obligatos, est in capellania.

Nota # Ad fundum Caeciliana confaederationis stricte fundatae habentur 4. missae a seniore cooperatore celebrandae /: ut in libro missarum perpetuarum pag. 80, in Calendario missarum senioris pag. 13. et in veteri registerio reddituum senioris a M. R. D. Simone Reich confecto /: pro Primo Supan, pro Primo Tschuberl, pro Mathia Mikulitsch, pro N. Premek, pro quovis una a 30. X. T.W. ex cassa Caeciliana solvendae : fundus pro harum 4. missarum stipendio figatur aut super recuperandos illos nobis ademptos 700. fl. Caecilianos, aut super illos apud Franciscum Kasteliz haerentes, et ad censum in domo provinciae promovendos 147. florenos. Interea donec haec executioni dentur, Matrix /: tot annis prius ex cassa Caeciliana tot commoda percipiens /: saltem ad 8, vel 10. annos tuto hos 2. fl. pro his 4. missis ex sua cassa persolvere potest. NB. fundi praedictarum primarum 3. missarum reperti sunt notati in Albo Caeciliano, nimirum confaederatis haec percepit pro missa Supaniana 20. fl. g.m. pro Tschuberliana 34. fl. g.m. pro Mikulitschiana 30. fl. C.m. Pro missa Premekiana adsunt 13. fl. T.W. inclusi in magno Matricis Capitali 5000. fl.

pag. 57.

Nota

Missae 4. fundatae super fundum Confaederationis Caeciliana radicatae /: vide supra declarationem in notatis pag. 40. 41. de confaederatione Caeciliana, et pro ulteriori notitia, notata in Albo Caeciliano /: hic et nunc usque ad certum novum fundum seniori Cooperatori ex cassa domestica Matricis a 30. X. T.W. solvendae cum 22da Novembris.

Dechant zu Stein:

Bedeckung 36/556. 111.

die Zurückerhaltung daselben
mittels Exziedirung aus dem Cae-
celianischen Bruderschafts Fond

Sobald der Fond der von Primus Suppan, Primus
Tschuberle, und Mathias Mikulitsch angeordneten
Messenstiftungen eingezogen worden ist, und sich
nicht erwirken läst, so fällt die Verbindlichkeit zu
[?]irung dieser Stiftensten auf jenen Fond von selbst,
dem dadurch der ganze Vertheil zugewachsen ist.
Welches dem Lb. Dechante in Erledigung seiner
(Einlage) diesfälliger Anhange hiermit erwiedert
wird.

17.ten Jullij 1805:

Whilom ist den 21. Junii 1731. durch einige Privilegia einer Confe-
 deration sub invocatione S. Petri V. et M. an sich selbst von selbst
 ein Capital zu 700. Rthl. welche bey einem d. d. 1. Aug. 1768. mit Nr. 521. 522. 523.
 angelegt worden ist, nach und nach zu einem getragenen worden,
 und dessen halben die Hälfte, mit einem gewissen Allmogen
 für die Lebens- Monatsf. 1. zum Aufsch. 12. für die abgetren-
 nten mit-Confederierten Monatsf. 1. zum Aufsch. abzufallen
 12. an den d. d. Confederations Tag 5. in den nächsten
 Jahren gleichfalls 5. Morgens, und am S. Petri Tag ein Amt
 zugetheilt abzu 24. R. R. Morgens, und ein Amt, dessen für
 sich kein Zeit zu Zeit abgetrennt. nicht mehr als 12. Mitglied
 ein R. Morgens, und demselben Appendanten bey sich haben
 wird. Whilom aber all bey diesem Morgens mit dem Amt
 nicht als ein Amt, sondern als ein der Confederation, sonderl.
 die Bedingungen, und demselben werden, so dem man unter die
 Confederation für eine Prüfung, annehmen die vorgedachte Morgens
 in die d. d. Tabelle subrique geordnet zu setzen, auch
 für.

Faksimile: del druge strani dokumenta Supplementum, ki vsebuje zapis o obravnavanemu združenju

Facsimile: part of the second page of the Supplementum containing data about the Society in question

Extractus.

pag. 42 et 43. *Notanda de Confederatione Caeciliana.*

Capitale hujus confederationis sunt 700. fl. a 4. pro centis locati
in Decem provinciis Con. tate Ratisbonae, 7ma die Aug. 1788. Summa
sub N°s 521. 522. 523.

Census annuus 1/2 omni. Senecti. Janen, et quidem ad 1um Aug.
et 1^{am} Feb. levantes 1/2 sunt 28. fl.

Onera hujus Confederationis sunt 1mo 24. missa fundata a 30. x.
E. W. a Vicariis Civitatis quatuordecim persolvenda, ut infra. Q

2do Erant, stante adhuc confederatione, solvenda circa 50.
curata, pacta, aut saltem consuetudine plurimum annorum
introducenda, insuper missis, et aliis partim ex censu annuo
confederationum, partim ex elemosynis neo-impositarum
satisfacienda.

Confederatio haec sublata est 18va Junii 1784. adempliatione
3. Junii 1784. in usus. Super nominati Capitalis 700. fl.
ultius levare poterit sub 1ma Feb. 1784. functiones
et missa usque ad 22^{am} Nov. 1784. pergebantur, et so-
luta sunt partim ex cassa Caeciliana, partim ex cassa
Matris, et specialiter id ipsum notatum in schedula in
capellania existentia. 13. Franciscus Kaffelz civis in
Civitatem Stein vulgo Star, est cassa Caeciliana debitor
quoad 147. fl. E. W. Illud debitum 1784. Anno Apstel.
Ker in sublationis commissione coram Commissariis in suam
personam suscepit dicens sibi esse confederationem debitorum
cum, adeoque hoc debitum modo est in bona Matris qua
haredis est. Fr. Plebani. Plebani hunc quoad praedictos
147. fl. quam etiam alios pariter 147. fl. sed filiali S. Primi
obligatos, est in capellania.

Nota Q Ad fundum Caeciliana confederationis florile
fundato labetur 24. missa a seniore cooperatore celebranda
1/2 ut in libro missarum perpetuam pag. 80, in Calendario missarum
senioris pag. 13. et in veteri registorio reddituum senioris a R. R. B.
Seniore Reich confecto 1/2 pro Primo Supan, pro Primo Tschubert,
pro Mathia Mikulitsch, pro W. Premek, pro quovis una a 30. x.
E. W. ex cassa Caeciliana solvenda, fundus pro haec 24. missa
suum stipendium figitur aut super recuperandos illos nobis ademp-
tos 700. fl. Caecilianos, aut super illos apud Franciscum Kaffelz.

Faksimile: prva stran dokumenta Extractus
Facsimile: first page of the document Extractus

fur. 26. 9074 / 8.009

hij locantes, et ad centum in domo provinciana promovendos. 1.487.
Florenos. Interea donec hoc executioni dentur, Matris p[ro]p[ri]et[as]
annis prius ex cassa Caeciliana tot commoda percipiens, fal-
tem ad 8, vel 10. annos tuto his 2. fl. pro his 4. m[is]sis
ex sua cassa perfolvere potest. 17. fundi predictorum
primarum 2. m[is]sorum reperti sunt notati in Albo Cae-
liano, nimirum confederationis hoc percipit pro m[is]sa Super-
niara 20. fl. 9. m. pro Tschuberliana 34. fl. 9. m. pro
Nikolitschiana 30. fl. C. m. Pro m[is]sa Premettiana
adfruit 13. fl. E. W. inclusi in magno Matrini Capitali
5000. fl.

pag. 57.

Nata

Missa 4. fundata super fundum Confederationis Caeciliana
radiata, vide supra declarationem in notitia pag. 40. 41.
de confederatione Caeciliana, et pro ulteriori notitia, notata
in Albo Caeciliano 1. lit. et. anni usque ad annum novum
fundum seniori Cooperatori ex cassa domestica Matrini
a 30. X. E. W. Solvenda una 22te Novembri.

26.